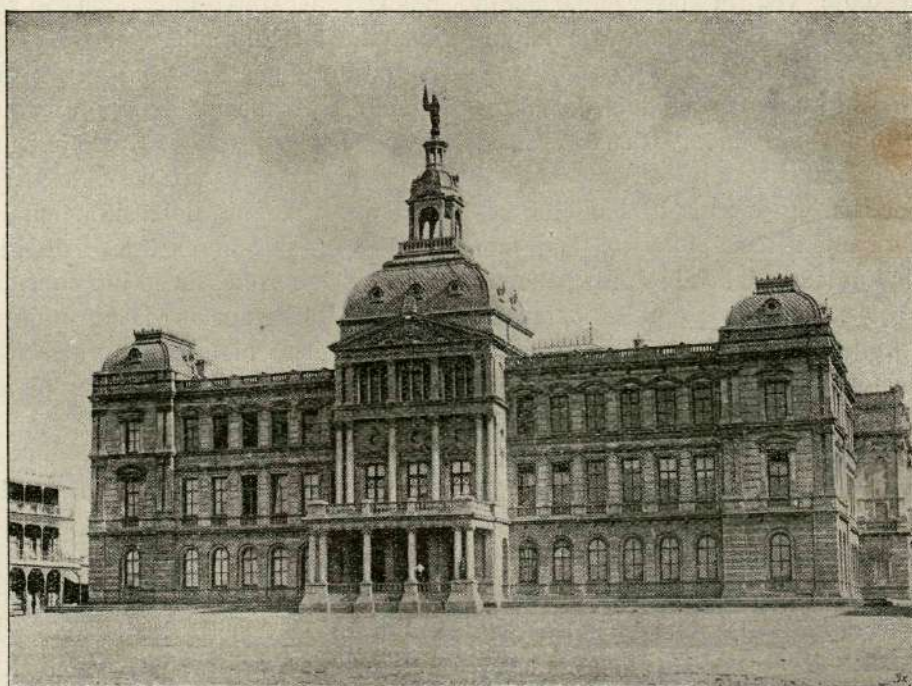

vsem boja proti fevdalcem in klerikalcem. Vse, kar so storili, je bila peticija na državni zbor, v kateri so prosili, če se jim ne more že dati splošna volilna pravica, vsaj za delavske zbornice in za večjo svobodo tiska in zborovanja.

Liberalci niso storili prav nič. Po dolgih obravnavah v odseku so ravno predno se je sklenilo državnozborsko zasedanje, v medli resoluciji naročili vladi, naj uvažuje delavsko peticijo. Oberwinder, ki je vodil vse to gibanje, je bil sedaj popolnoma poražen. Delavci so končno, vsaj za nekaj časa,

izprevideli, da so jih liberalci vodili za nos. Hoteli so se postaviti na lastne noge. Dne 23. listopada l. 1873. je imel v Badenu zborovati avstrijski delavski shod, kjer naj bi se sklenil jednoten, skupen načrt. Sklicala ga je graška radikalna delavska stranka. Krog sto raznih delavskih društev in listov je izjavilo, da pošlje zastopnike k shodu. Vlada je pa shod prepovedala. Došlih 74 zastopnikov (med njimi deset slovanskih) iz blizu 50 mest se je peljalo vsled te prepovedi v bližnjo ogrsko selo „Neudörfel“. Tam

Vladna palača v Pretoriji.

so zborovali celo noč, proglasili „Gleichheit“ in „Dělnické Listy“ za glasili stranke, nadeli si ime „Avstrijska socij.-Ino-demokraška delavska stranka“ in sklenili program in organizacijo do mala brez izpremembe po nemškem eisenaskem, že opisanem načrtu.

Tu se je oglasila vlada in je jela kar trumoma razpuščati socijalno-demokraška društva. Scheua so zaprli; ko je prišel iz ječe, je zapustil Avstrijo. Shode so prepovedovali. Vsakogar, kdor se je vdeleževal socijalskega delavskega gibanja, so pod raz-

nimi pretvezami spravili pred sodišče. Pred tem preganjanjem je bilo delavskih podpor-nih društev v Avstriji 251, izobraževalnih 99 in strokovnih 149. Večina teh je bila zartta v tem boju. Delavsko gibanje se je vsled tega nujno presadilo iz javnosti v tajna zbiralishča, ki so bila tem radikalnejšega duha, čim bolj so jih zasledovali.

V zgodovini delavskega gibanja te dobe vidimo torej:

a) poskus, da se osnuje krščansko-socijalna delavska stranka, ki se pa ni mogel